gylio paimto 1 ėminio. Jame tarp išflotuotų angliukų aptikta 11 degusių augalų makroliekanų. Tarp jų identifikuoti kultūriniai augalai (tikroji sora, dvigrūdis kvietys bei kiti neapibūdinti javai) ir piktžolių ar ruderalų liekanos (baltoji balanda, lipikas, šerytė, vikis). Surinkta medžiaga rodo tyrimų aplinkoje vykusią neintesyvią antropogeninę veiklą, būdingą I tūkst. pr. Kr.–I tūkst. gyvenviečių medžiagai.

Tyrimų metu surinkti 164 radiniai – grublėtosios ir lygiu paviršiumi keramikos šukės (2 pav.), molio tinko fragmentai, geležies lydymo ir titnago gamybos atliekų fragmentai. Radiniai perduoti LNM.

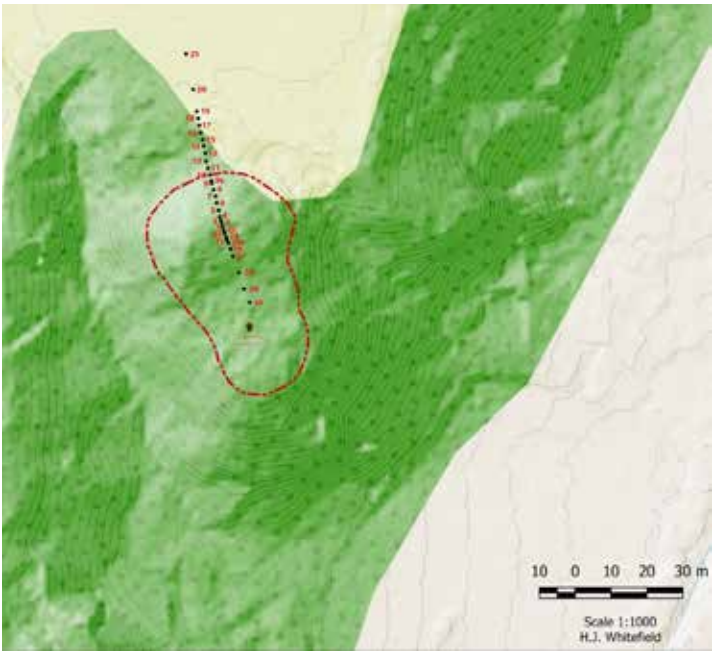
The Foot Settlement at the Krūminiai Hillfort

In 2023, a detailed excavation of one 2 x 1 m trench was carried out at the foot settlement situated on the SE slope of the Krūminiai hillfort (Varėna district, S Lithuania) (Fig. 1). Below the top layer of forest soil, the excavation revealed a 1st-millenium cultural layer, 0.25–1.2 m thick, which corresponds to the occupation period of the hillfort and its foot settlement. The excavation yielded sherds of rusticated and smooth-surfaced pottery (Fig. 2), fragments of clay plaster, and fragments of iron smelting waste and flint debitage, amounting to 164 finds in total.

Gintautas Zabiela, Timo Ibsen

Greižėnų piliakalnio ir papėdės gyvenvietės žvalgymai

Nuo 2022 m. rudens BRIAI, bendradarbiaudamas su Baltijos ir Skandinavijos archeologijos centru (BSAC) (*Zentrum für Baltische und Skandinavische Archäologie* (ZBSA), nuo 2024 m. integruotas į Leibnico centrą archeologijai (*Leibniz–Zentrum für Archäologie* (LEIZA), Maincas, Vokietija, Šlėzvigo-Holšteino žemė) pradėjo vykdyti skalvių piliakalnių žvalgymus kalamaisiais zondais. Šie žvalgymai yra maža dalis plačios apimties nuo 2012 m. BSAC kartu su Priešistorės ir ankstyvosios istorijos valstybiniu muziejumi Berlyne (*Museum für Vor– und Frühgeschichte, Staatliche Museen zu Berlin*) vykdomo ilgalaikio (18 metų) tarptautinio mokslo tiriamojo projekto „Tyrimų tęstinumas ir tęstinumo tyrimai“ (*Forschungskontinuität und Kontinuitätsforschung*), orientuoto į iki 1945 m. buvusios Rytų Prūsijos praeities ir kultūros pažinimą. Piliakalnių pylimų zondavimas mechaniniu kalamuoju zondu iškeltuose kernuose preciziškai fiksuojant stratigrafiją ir ją datuojant ^{14}C būdu iš paimtų angliukų 2014 m. buvo sėkmingai išbandytas Apuolės piliakalnyje (*ATL 2014 metais,* 2015, p. 122–124). Iki 2022 m. Kaliningrado srityje (Rusijos Federacija) taip buvo tyrinėta 14 piliakalnių, tačiau prasidėjus Rusijos ir Ukrainos karui dėl nutrauktų Vakarų Europos ir Rusijos ryšių mokslininkų projektą tęsti tapo įmanoma tik Lietuvoje. 2023 m. rudenį žvalgytas Greižėnų piliakalnis (Tauragės r., Lauksargių sen.) yra trečias šiuo projektu tiriamas piliakalnis Lietuvoje (2022 m. rudenį žvalgytas Opstainių piliakalnis (*ATL 2022 metais,* 2023, p. 589–136), 2023 m. pavasarį – Šereiklaukio piliakalnis I. Piliakalnis įrengtas Jūros upės dešiniojo kranto aukštutinės terasos aukštumos kyšulyje stačiais iki 25 m aukščio šoniniais šlaitais. Aikštelė ovali, pailga ŠV–PR kryptimi, 30 m ilgio, 27 m pločio, pakraščiuose apjuosta iki 5,5 m aukščio, 33 m pločio ŠV krašte pylimu, kurio išorinis 7,5 m aukščio šlaitas leidžiasi į 20 m pločio ir 2 m gylio griovį (*LPA*, t. III, p. 96). Piliakalnis, preliminariai datuojamas I tūkst.–XIII a., iki šiol nebuvo tyrinėtas. Jis minimas dar 1705 m., apie jį užrašyta nemažai padavimų (Almonaitis V.

1 pav. Zondų Greižėnų piliakalnyje planas. H. J. Whitefield brėž.

Fig. 1. A map of the probe locations on the Greižėnai mound.

2 pav. Lipdytinė keramika iš ariamos Greižėnų piliakalnio papėdės gyvenvietės dalies. G. Zabielos nuotr.

Fig. 2. Hand-built pottery from the ploughed section of the foot settlement at the Greižėnai hillfort.

Šiaurės Skalvos piliakalniai. III dalis. Greižėnų (Oplankio) piliakalnis, vadinamas Pabudkalniu, *Rambynas*, 2023, 2(24), p. 11–17).

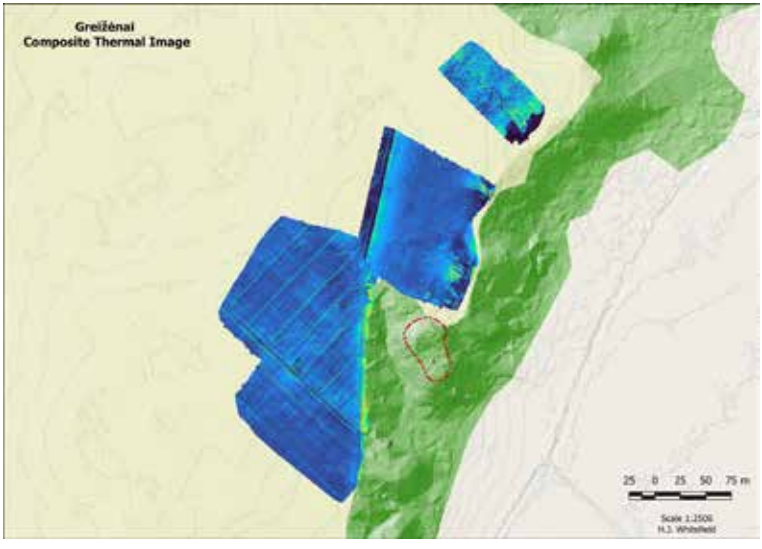
Piliakalnio aikštelės Š dalyje, ŠV pylime, griovyje ir papėdės gyvenvietės krašte beveik P–Š kryptimi (80º–260º) 75 m ilgio linijoje buvo padaryti 32 zondai, 2 iš jų buvo nesėkmingi, nes atsitrenkė į stambią šaknį ir akmenį (1 pav.). Dar dviejose vietose buvo prarastos zondų galvutės, kitose dviejose atsitrenkta į akmenis. 6 cm skersmens zondai kalti kas 1–5 m iki aiškaus įžemio, kuris pylimo viršūnėje pasiektas 6,7 m gylyje. Žvalgymų metu fiksuoti 112 metrų stratigrafijos, kurioje išskirti 627 įvairūs sluoksniai. Išankstiniais vizualiniais vertinimais, pylime išsiskiria 3 jo stiprinimo etapai, kurie bus datuoti atlikus paimtų angliukų antrakologinius tyrimus ir išskyrus trumpiausiai gyvavusią organiką ^{14}C datavimui. 4 zonduose 0,47–1,6 m gylyje rasti smulkūs radiniai: šlako gabalėlis ir 3 lipdytos lygios šukelės. Jie čia bus patekę pylimui aukštinti naudojant žemę iš papėdės gyvenvietės. Zondavimai nepatvirtino

literatūroje minimo antrojo pylimo gynybinio griovio išorėje – čia yra tik arimų suformuotas nežymus iškilimas.

Į Š–V nuo Greižėnų piliakalnio apie 3 ha plote yra papėdės gyvenvietė, tyrinėta 1990–1992 m. (A. Asadauskas). Apžiūrėjus jos ariamas dalis žemės paviršiuje surinktas 31 archeologinis radinys: 8 lipdytinės lygios, 5 grublėtosios ir 4 žiestos (?) keramikos šukės, 6 geležies šlako gabalėliai, 6 molio tinko fragmentai, gyvulio dantis, neaiškios vertės apvalus 4,7x4,3x4,1 cm akmuo (2 pav.). Radiniai datuojami plačiu I tūkst. ir galbūt II tūkst. pradžios (?) laikotarpiu. Jie rodo, kad papėdės gyvenvietė užėmė didesnį plotą, nei kad yra šiuo metu saugoma, o jos pakraščiuose buvo lydoma geležis. Pagal radinių paplitimo vietas ir tamsesnę išartą žemę tikslinga išplėsti papėdės gyvenvietės teritoriją į V ir P nuo dabar saugomos. Papėdės gyvenvietės fotografavimas dronu naudojant infraraudonųjų spindulių kamerą apčiuopiamų rezultatų nedavė (3 pav.). Surinkti radiniai perduoti Tauragės krašto muziejui „Santaka“.

A Field Survey of the Greižėnai Hillfort and Its Foot Settlement

In 2023, Greižėnai mound (Tauragė district, W Lithuania) was surveyed under the framework of the “Forschungskontinuität und Kontinuitätsforschung” project implemented by the Centre for Baltic and Scandinavian Archaeology (Schleswig-Holstein, Germany). The investigation utilised 32 probes (Fig. 1) that were inserted into the mound up to a depth of 7 metres. The extracted cores provided visual evidence that the mound was erected in 3 stages. The settlement at the foot of the hillfort was captured using an infrared camera (Fig. 3). In addition, 31 finds were collected in the ploughed part of the settlement: 8 sherds of hand-built, smooth pottery, 5 sherds of rusticated pottery, and 4 sherds of wheel-thrown pottery; 6 pieces of iron slag; 6 clay plaster fragments; an animal’s tooth; and a round stone of indeterminate value (4.7 x 4.3 x 4.1 cm) (Fig. 2). The finds broadly date to the 1st millennium and possibly the early 2nd millennium AD.

3 pav. Piliakalnio papėdės gyvenvietės ortonuotrauka infraraudonųjų spindulių diapazone. H. J. Whitefield brėž.

Fig. 3. An infrared image of the foot settlement.